

Beslut om Riktlinjer för hantering av misstänkta oegentligheter och brott

Beslut

Linköpings universitet (LiU) beslutar att "Riktlinjer för hantering av misstänkta oegentligheter och brott" uppdateras och fastslås enligt bilaga. Riktlinjerna ska träda i kraft den 11 november 2019.

Beslutet ska tillämpas från och med ikraftträdandet. Beslutet ersätter tidigare beslut om "Riktlinjer för hantering av misstänkta oegentligheter och brott", dnr LiU-2019-01657. Beslutet ska föras in i LiU:s regelsamling.

Därutöver beslutas att ge i uppdrag till universitetsdirektören att fatta erforderliga verksamhetsmässiga beslut för att säkerställa tillräckligt verksamhetsstöd i samband med utredningar om misstänkta oegentligheter, för att möta universitetsstyrelsens uppdrag om ökad rättssäkerhet i samband med, och snabbare genomförande av, dessa utredningar.

Skäl till beslut

Med beaktande av vad som framkommit och redovisats i internrevisionens revisionsrapport av LiU:s förmåga att förebygga, upptäcka och hantera oegentligheter beslutade universitetsstyrelsen den 26 april 2019 att uppdra till rektor att genomföra vissa i beslutet identifierade åtgärder (dnr LiU-2019-00979).

Uppdateringen av riktlinjerna för hantering av misstänkta oegentligheter och brott sker med beaktande av universitetsstyrelsens uppdrag att vidareutveckla LiU:s styrdokument inkl. visselblåsarrutin i enlighet med internrevisionens förslag, samt att säkerställa att tillräckliga resurser finns att tillgå för dessa utredningar. Därtill har uppstått behov att omfördela uppdraget som mottagare av anmälningar om misstänkta oegentligheter.

Förslaget till uppdaterade riktlinjer baseras i allt väsentligt på nu gällande riktlinjer, med ändringar och tillägg enligt följande:

- I avsnitt 2 har lagts in en förtydligande text om hur dessa riktlinjer förhåller sig till meddelarfriheten samt möjligheten för den enskilde att i eget namn

anmäla misstänkta oegentligheter eller brottsliga handlingar till tillsynsmyndigheter och/eller rättsvårdande myndigheter.

- I avsnitt 4.1 införs förtydligande text om anmälningsskyldighet samt möjliga sätt att lämna in anmälan om misstänkta oegentligheter och brott, med förtydligande om eventuell konsekvens av anonym anmälan.
- I avsnitt 4.1 ersätter chefsjuristen biträdande universitetsdirektör med särskilt ansvar för LiU-gemensam administrativ utveckling som mottagare av anmälningar om misstänkta oegentligheter, med erforderliga konsekvensändringar i efterföljande text då chefsjuristen ej längre är utgör en samrådsfunktion.
- I avsnitt 4.1 införs förtydligande text avseende vilka kontaktvägar som finns att tillgå vid anmälan av misstanke om oegentligheter och brott.
- Ett nytt avsnitt 4.4 införs om tillgängliga utredningsresurser samt mandat över dessa.
- I avsnitt 4.6 (ny numrering) införs förtydligande skrivningar om hur aktuella åtgärder kan förhålla sig till varandra.
- I avsnitt 5 (ny numrering) ersätter LiUs administrativa direktör den biträdande universitetsdirektören, som mottagare av information i de fall en student misstänkts ha begått en handling som omfattas av en polisanmälan.
- I avsnitt 6 (ny numrering) har lagts till en påminnelse om att vid dokumenthantering observera eventuell sekretess för uppgifter i ärendet.

Utöver ovanstående har ett antal språkliga justeringar och redaktionella ändringar avseende numrering av rubriker gjorts.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats vid rektors beslutsmöte i närvaro av studeranderepresentanten Elin Fägerstam, rektors sekreterare Maria Fält och chefsjuristen Christina Helmér, den sistnämnda föredragande. I beredningen av ärendet har följande personer deltagit: HR-direktör Pia Rundgren samt universitetsjuristerna Anna Maria Lindberg och Jenny Wäsström. Information om ärendet har getts i den centrala samverkansgruppen den 4 november 2019.

Redaktionen för regelsamlingen har granskat beslutets utformning.

Helen Dannetun

Christina Helmér

Kopia till:
De lokala fackliga organisationerna
Universitetsledningen
Dekanerna
Prefekterna
UDL
Överbibliotekarien
Juristenheten (Putsén)
Dokument- och arkivenheten (Skoglund)
Internrevisionen
LiU:s regelsamling

Riktlinjer för hantering av misstänkta oegentligheter och brott

1 Bakgrund och syfte

Linköpings universitet svarar inför regeringen för verksamheten vid universitetet och ska i verksamheten säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll. I det ingår att upptäcka och begränsa konsekvenserna av otillbörlig påverkan och brottslighet.

Dessa riktlinjer syftar till att säkerställa en skyndsam och rättssäker hantering av misstänkta oegentligheter och brott. Riktlinjerna syftar också till att stödja medarbetare och i förekommande fall studenter så att det blir tydligt vem som ska göra vad när det finns en misstanke om oegentligheter och brott. Utgångspunkten är att universitetet inte accepterar någon form av oegentligheter eller brott i sin verksamhet.

2 Definition och avgränsning

Med '**oegentligheter**' avses i detta dokument en handling i strid med författning eller interna rutiner, som är medvetet **utförd av en eller flera anställda** för att uppnå fördel för den eller de som utför handlingen eller någon annan, och som kan orsaka väsentlig skada eller förlust för universitetet. Med skada eller förlust avses till exempel ekonomisk förlust eller förtroendeskada.^{1 2}

¹ Exempel på oegentligheter som avses är: Stöld, skadegörelse, bedrägeri, förskingring, trolöshet mot huvudman, urkundsförfälskning, olaga hot, dataintrång, tjänstefel, tagande av muta, att inte följa upphandlingsregler, att inte följa attestordning och att inte anmäla bisyssla i enlighet med anvisningarna om det.

² Även handlingar som inte utgör oegentligheter enligt denna definition kan vara olagliga eller strida mot interna rutiner. Det kan t.ex. vara fråga om handlingar som är olagliga eller strider mot interna rutiner, men som inte bedöms orsaka *väsentlig* skada eller förlust för universitetet. Sådana handlingar ska hanteras i annan ordning, vanligtvis av närmaste chef.

Med **'brott'** avses gärningar enligt brottsbalken som **utförts av en okänd eller extern person** och som riktas mot universitetet³, exempelvis stöld, skadegörelse, bedrägeri, olaga hot, hot mot tjänsteman, dataintrång och givande av muta. LiU:s studenter räknas som externa personer i dessa riktlinjer.

Utanför tillämpningsområdet för dessa riktlinjer faller ärenden om oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed, ärenden om disciplinära åtgärder gällande studenter och doktorander, ärenden om diskriminering och trakasserier som hanteras enligt diskrimineringslagen (2008:567), ärenden enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) och ärenden som gäller brott mot anställningsavtalet utan att innefatta oegentligheter. Sådana ärenden hanteras enligt särskilda riktlinjer eller rutiner.

Ingenting i dessa riktlinjer ska tolkas som en restriktion för den enskilde att utnyttja sin meddelarfrihet eller att i eget namn anmäla misstänkta oegentligheter eller brottsliga handlingar till tillsynsmyndigheter och/eller rättsvårdande myndigheter.

3 Tidsgräns för prövning av oegentligheter och brott

LiU:s prövning av oegentligheter och brott bör inte grundas på omständigheter som är äldre än tio år när ärendet inleds, om det inte finns särskilda skäl.

4 Hantering av misstänkta oegentligheter och brott

Hantering av misstänkta oegentligheter skiljer sig åt beroende på om det är en anställd som misstänks för att ha begått oegentligheten eller om den har utförts av en okänd gärningsman eller någon annan än en anställd. Nedan framgår vad som gäller i de olika situationerna.⁴

4.1 Anmälan om misstänkta oegentligheter och brott

Alla anställda ska omedelbart anmäla misstänkta oegentligheter och brott som de upptäcker, med undantag för sådana anställda som omfattas av sekretessmässiga begränsningar som utesluter ett tvingande anmälningsansvar. En anmälan kräver

³ Om brottet riktar sig mot en student vid LiU ska brottet normalt inte hanteras enligt dessa riktlinjer, utan studenten får själv bedöma om han eller hon vill polisanmäla gärningen. Vid allvarlig brottslighet med koppling till universitetets verksamhet eller brott kopplade till diskrimineringslagen kan dock LiU på eget initiativ göra en polisanmälan.

⁴ Om anmälan avser någon av de personer som enligt beskrivningen i underavsnitten i detta avsnitt, normalt ansvarar för utredningen ska anmälan göras till den personens närmaste chef.

ingen särskild form utan sker på det sätt som anses lämpligt för att påkalla LiU:s uppmärksamhet på vad som misstänkts ha skett.

Anmälan får lämnas anonymt. Målsättningen för utredningsarbetet bör dock så långt som möjligt vara att en utredning inte baseras på anonyma uppgifter. Om uppgifter lämnas anonymt finns det en risk för att uppgifterna inte kan tillmätas någon större betydelse, vilket försvårar möjligheterna till att vidta några åtgärder.

En anställd vid LiU som får information om, eller annars uppmärksammar en misstanke om oegentligheter eller brott inom ramen för universitetets verksamhet, ska vidarebefordra uppgiften till närmaste chef som i sin tur ansvarar för att anmäla misstanken till rätt person enligt dessa riktlinjer. I båda fallen kan den enskilde även vända sig direkt till utpekade kontaktpersoner nedan.

Om det är en **anställd** som misstänks ha begått oegentligheten ska anmälan göras till **chefsjuristen**.

Om det är en **okänd eller extern person** som misstänks ha begått brottet ska anmälan göras till **säkerhetschefen**.

4.2 Inledande bedömning

När en anmälan har kommit in ska bedömning göras om det som anmälts är att betrakta som en handling som ska hanteras enligt dessa riktlinjer, om anmälan har skett till rätt mottagare och om det finns skälig misstanke om att en oegentlighet eller ett brott har begåtts.

Om det är en **anställd** som misstänks ha begått oegentligheten ska bedömningen göras av chefsjuristen efter samråd med HR-direktören samt någon vid juristenheten.

Om det är en **okänd eller extern person** som misstänks ha begått brottet ska bedömningen göras av säkerhetschefen efter samråd med någon vid juristenheten.

4.3 Beslut om fortsatt hantering

Om den inledande bedömningen resulterar i att anmälan ska hanteras enligt dessa riktlinjer och det finns skälig misstanke om att en oegentlighet eller ett brott har begåtts ska följande beslut fattas om den fortsatta hanteringen:

Om det är en **anställd** som misstänks ha begått oegentligheten ska chefsjuristen efter samråd med HR-direktören utse en utredningsansvarig och tillsätta en utredningsgrupp alternativt överlämna ärendet för hänskjutning till personalansvarsnämnden (PAN) eller statens ansvarsnämnd (SAN) för utredning i särskild ordning.

Om det är en **okänd eller extern person** som misstänks ha begått brottet ska säkerhetschefen i samråd med någon vid juristenheten utse en utredningsansvarig.

4.4 Utredningsresurser samt mandat över dessa

Vid universitetsförvaltningen finns särskilt avsatta personella resurser för utredningsarbetet som i förekommande fall kan tas i anspråk. Utöver dessa avsatta resurser kan utredningen behöva förstärkas av andra kompetenser, vilket då sker efter särskild överenskommelse. Av chefsjuristens beslut om tillsättande av utredning om misstänkt oegentlighet ska framgå vilka personella resurser som tas i anspråk samt tidplan för utredningens arbete.

Chefsjuristen förfogar över avsatta utredningsresurser och leder och fördelar den utredningsansvariges arbete.

4.5 Beredning

Om det är en **anställd** som misstänks ha begått oegentligheten ska utredningsgruppen grundligt utreda ärendet. Den utredningsansvarige leder och fördelar arbetet inom utredningsgruppen. Vid behov kan utredningsåtgärderna stämmas av med chefsjuristen eller den som chefsjuristen utser. Samråd kan med fördel även ske med chefen för internrevisionen. Utredningsarbetet ska ske skyndsamt, dels med hänsyn till de berörda, dels med hänsyn till att en eventuell åtgärd i enlighet med lagen om anställningsskydd (1982:80) ska kunna vidtas.⁵

Om det är en **okänd eller extern person** som misstänks ha begått brottet ska den utredningsansvarige översiktligt utreda ärendet så att det går att ta ställning till om en polisanmälan ska göras eller inte.

4.6 Beslut om åtgärd

När beredningen är klar och det är en **anställd** som misstänks ha begått handlingen ska chefsjuristen besluta om en eller flera av följande åtgärder:

1. Beslut om att inte vidta några ytterligare åtgärder.
2. Beslut om att göra en polisanmälan. Om polisanmälan görs ska den vara skriftlig.
3. Beslut om att överlämna ärendet till rektor för beslut om hänskjutning till PAN eller till SAN för prövning av arbetsrättslig åtgärd.
4. Beslut om att ge i uppdrag åt närmaste chef att bedöma om någon annan arbetsrättslig åtgärd än sådana som PAN eller SAN beslutar om ska vidtas, t.ex. att genomföra ett klargörande samtal.

⁵ För åtgärder såsom uppsägning och avsked föreligger mycket korta preskriptionstider.

5. Beslut om annan åtgärd, t.ex. att se över styrdokument, åtgärda brister i rutiner eller brister i organisatoriska förhållanden.

När beredningen är klar och det är en **okänd eller extern person** som misstänks ha begått brottet ska beslut fattas om gärningen ska polisanmälas eller inte. Om polisanmälan görs ska den vara skriftlig. Om gärningen avser ett mindre värde, t.ex. stölder av enstaka föremål eller skadegörelse där skadans värde uppgår till maximalt ett prisbasbelopp, fattas beslutet av den som är ansvarig för den verksamhet som berörs av händelsen. Om gärningen däremot avser ett större värde, upprepade händelser, brott mot person, dataintrång eller annan allvarlig händelse fattas beslutet av säkerhetschefen efter samråd med den ansvariga för den verksamhet som berörs av händelsen och någon vid juristenheten.

5 Kommunikation

Om det är en **anställd** som misstänks ha begått oegentligheten ska kommunikation ske enligt följande:

- Chefsjuristen ska avgöra vem eller vilka som ska informeras om händelsen (exempelvis rektor, kommunikationsdirektören och den ansvariga för den verksamhet som berörs av händelsen) och informera dessa, samt se till att utredningsgruppen känner till vilka som har fått sådan information. Detta bör ske i samband med att chefsjuristen utser en utredningsansvarig och en utredningsgrupp alternativt överlämnar fråga om att hänskjuta ärendet till PAN eller SAN.
- När utredningen har genomförts ska chefsjuristen informera de som berörs av händelsen.
- Chefsjuristen ska informera den eller de anställda som misstänks ha begått oegentligheten om anmälan så snart som möjligt efter det att beslut om fortsatt hantering fattats, om det inte medför skada för en kommande polisutredning eller den interna utredningen, dock senast innan ärendet avgörs.
- De fackliga organisationerna ska informeras i enlighet med de rutiner som gäller för information till dem.
- Mediakontakter i LiU:s namn ska ske i enlighet med LiU:s kommunikationspolicy.

Om det är en **okänd eller extern person** som misstänks ha begått brottet ska kommunikation ske enligt följande:

- Om gärningen avser ett större värde, upprepade händelser, brott mot person, dataintrång eller annan allvarlig händelse ska säkerhetschefen informera rektor om gärningen senast när polisanmälan lämnas in.

- Om gärningen har riktats mot en anställd, exempelvis vid misstanke om olaga hot eller hot mot tjänsteman, ska säkerhetschefen informera den anställda om beslutet att polisanmäla händelsen eller ej.
- Om gärningen har begåtts av en student vid LiU ska säkerhetschefen informera LiU:s administrativa direktör om det fattas beslut om att polisanmälan ska lämnas in.

6 Dokumentation och diarieföring

Uppgifter och handlingar i ett ärende som hanteras enligt dessa riktlinjer ska dokumenteras, diarieföras och arkiveras enligt vanliga regler om ärendehantering. Observera att uppgifter i ärendet kan omfattas av sekretess.

7 Uppföljning av polisanmälan

Om en gärning har polisanmälts ska den som stått för anmälan i LiU:s namn ansvara för att följa upp Polisens handläggning av ärendet. För att underlätta detta arbete bör polisanmälan innehålla uppgift om vem som är kontaktperson hos LiU, att LiU förväntar sig återkoppling i ärendet och information för det fall att förundersökningen läggs ned samt att kontaktpersonen kan bistå med information i ärendet.